

ger laaner i Dag i veludført Byggeri ikke en Gang eller i hvert Fald sjældent 50 pCt. af det, Byggeriet koster at fremskaffe. Det vil sige, at den paagældende private skal skaffe over Halvdelen, jeg kan godt sige ca. 55 pCt., og det tror jeg, ingen vil vove med de Byggepriser, der gælder i Dag. Naar Kredit- og Hypotekforeninger ikke vil gaa højere, skyldes det, at de formener, at det Prisniveau, vi har i Øjeblikket, ikke vil holde sig ud i Fremtiden, og den samme Opfattelse har baade jeg og sikkert mange andre. Før Krigen kunde man normalt laane indtil 75 pCt., og da var der stor Mulighed for, at Restbeløbet kunde fremskaffes privat, hvilket ogsaa i stor Udstrækning skete.

Den højtærede Indenrigsminister sagde, at Byggefagene affolkedes. Dertil vil jeg sige, at efter at det private Initiativ i 1908 spillede fuldkommen Fallit — man havde ved Overproduktion skaffet Boliger i en saadan Udstrækning, at der var 10 000 ledige Lejligheder, der ikke kunde udlejes, alene i Storkøbenhavn —, var der en fuldkommen Standsning af Byggeriet fra 1908 til 1912. Dette affødte naturligvis, at en stor Del af dem, der tidligere havde haft deres Beskæftigelse ved Byggefagene, maatte gaa over til andre Erhverv, hvor de blev, da Byggeriet igen kom i Gang, og at ingen kunde uddannes i Byggefagene i den lange Periode. Derfra stammer den absolutte Mangel paa Bygningshaandværkere i Øjeblikket. Bygningshaandværket kræver baade en lang praktisk og en lang teknisk Uddannelse, saa det lader sig ikke saadan formere fra i Dag til i Morgen som en hel Række andre Fag, hvor der ikke kræves nogen Sagkundskab; det skal have sin Tid. For saa vidt Byggeforholdene kommer ind i et roligt og solidt Leje, hvad de ikke har været under disse Love, der blev givet for 3 Maaneder — den sidste, der gjaldt 2 Aar, har skabt noget mere Stabilitet i Forholdene —, vil Faget sikkert ogsaa formere sig paa den Maade, der er formaals-tjenlig.

Dernæst udtalte den højtærede Indenrigsminister, at man lukkede af for Storkøbenhavn. Det er ikke rigtigt. Der er ingen Skranker opsat fra Organisationernes Side i København. Enhver Provinsmurer kan komme til København og arbejde. Efter de Undersøgelser, som Nævnene har foretaget, ser det ud til, at der ikke vil blive tilstrækkeligt Arbejde i Provinsen i denne Sommer, og man har da allerede fra Nævnernes Side truffet Foranstaltninger til muligvis at kalde Arbejdskraft fra Provinsen

til København. Der findes, som sagt, ingen Skranker fra Organisationernes Side. Hvis der gjorde det, vilde det komme frem, og man kunde behandle det, som det naturligvis maa behandles.

Det ærede Medlem Hr. Hagbart Berg udtalte, at man paa Landet eller i Provinsbyerne havde opført en Del Huse uden Statsstøtte. Det tør jeg ikke bestride, men jeg tør paastaa, at det ikke er Lejehuse. Det er Huse, der er opført enten paa egen Grund eller paa en lejet Grund af Folk, der har en Smule Formue, og som vil bygge et Hus til sig selv; men jeg tør paastaa, at ingen af de Huse er til Udlejning. Det ærede Medlem gjorde Røde for, at i Storkøbenhavn, hvor der væsentligst er Lejehuse — og det er det, der betyder noget —, er ingen Ejendom opført uden Statsstøtte. Man vil heller ikke, uanset om Huslejeloven bliver forlænget eller ikke, med det Prisniveau, man har nu, kunne vente, at noget Arbejde paa dette Omraade kommer i Gang.

Naar Arbejdslønnen i Byggefagene ligger noget lavere i Provinsen end i København, saa betyder det ikke, at Byggeriet herinde bliver forholdsvis dyrere end i Provinsbyerne — det har vi i øvrigt drøftet en Gang tidligere —, men det ligger i, at i Provinsbyerne eller paa Landet arbejdes der overvejende for Dagløn, hvorimod der her i København i Byggefagene udelukkende arbejdes efter Akkord-Priskurant, hvorved man ved forceret Arbejde kan tjene betydeligt mere, end man kan ved almindelig Dagløn-arbejde.

Da vi behandlede Huslejelovene i Fjor, var Forudsætningen for Boliglovens Afvikling ogsaa fra de to Partiers Side, som ikke vilde støtte Mindretallet i denne Sag, at Antallet af Boliger skulde forøges, hvad man den Gang troede, det vilde blive, og at der forelaa et stadig dalende Prisniveau. Forholdene har imidlertid stillet sig lige omvendt. For det første er der ikke kommet ret mange Boliger siden i Fjor, specielt paa Grund af den strenge og meget langvarige Vinter. Og dernæst har vi haft det modsatte af det, vi forudsatte den Gang; vi har haft et betydeligt stigende Prisniveau, ikke væsentlig en Stigning i Arbejdslønnen, men særlig en Stigning i Materialepriserne og en langt, langt større og urimeligere Stigning i Omkostningerne derved, at Nationalbankens Diskonto er sat op, og ved de som Følge deraf stærkt faldende Obligationskurser, som ogsaa senere vil vise sig som en endnu større Vanskelighed for Byggeriet, end man hidtil har